

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, ve věci ochrany před nezákonným zásahem – instrukcí žalovaného ze dne 27. května 2009, č. j. 58/2009-OD-Org, kterou se vydávají vzory obálek pro doručování písemností v občanském soudním řízení, vzory výzvy a sdělení pro vyvěšení na úřední desce soudu a potvrzení o přijetí, a instrukcí žalovaného ze dne 27. září 2011, č. j. 145/2011-OD-ST, kterou se vydávají vzory obálek pro doručování písemností soudů a státních zastupitelství, potvrzení o přijetí, vzory výzvy a sdělení pro vyvěšení na úřední desce soudu a státního zastupitelství, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2013, č. j. 5 A 137/2013 - 50,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti shora označenému usnesení Městského soudu v Praze, jímž byla zamítnuta jeho žádost o osvobození od soudních poplatků.

[2] Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně se stěžovatel domáhal vydání rozsudku, kterým by bylo předsedovi Nejvyššího správního soudu zakázáno, aby pokračoval v porušování stěžovatelova práva na řádné doručení písemnosti soudu a na racionální styk se soudem, a aby mu bylo přikázáno obnovit stav před zásahem, ke dni, kdy začal používat vadné obálky se zeleným pruhem dle IMS (do vlastních rukou, navíc s pokynem na poště neukládat písemnosti, ať už typu II. a III.), a zároveň aby Krajský soud v Brně určil, že pokyn Ministerstva spravedlnosti č. j. 58/2009-OD-Org i následný měnicí pokyn Ministerstva spravedlnosti č. j. 145/11-OD-ST, je cele v naprostém nesouladu s právním řádem České republiky.

[3] Vzhledem k tomu, že žaloba směřovala proti více rozhodnutím, vyloučil předseda senátu Krajského soudu v Brně usnesením ze dne 27. 4. 2012, č. j. 30 A 41/2012 – 11, část žalobního návrhu týkajícího se pokynů Ministerstva spravedlnosti (jak jsou specifikovány výše) k samostatnému projednání. Následně usnesením ze dne 6. 6. 2012, č. j. 30 A 46/2012 – 19 Krajský

soud v Brně postoupil tuto vyloučenou část žalobního návrhu k projednání místně příslušnému soudu – Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“).

[4] Stěžovateli vznikla s podáním žaloby poplatková povinnost ve smyslu § 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), kterou nesplnil, a proto jej městský soud po postoupení věci vyzval výzvou ze dne 27. 8. 2013, č. j. 5 A 137/2013 - 31, k jeho zaplacení. Reakcí na tuto výzvu bylo podání stěžovatele ze dne 25. 10. 2013, kterým požádal o osvobození od soudního poplatku.

[5] V žádosti stěžovatel doložil naprostý nedostatek prostředků „*čestným prohlášením*“ a svoje sociální poměry toutéž listinou. Dále uvedl, že „*osvědčením orgánu státní správy sociální poměry dále dokládá u správy soudu (aktuálně 11. června 2013)*“. Stěžovatel požadoval, aby mu městský soud nestanovoval lhůty ke splnění povinnosti kratší než 35 dní a nezasílal objemné nepoužitelné tiskopisy s vadnými předtištěnými údaji či s titulem odporujícím obsahu. Stěžovatel připojil vlastní prohlášení, jímž zdůvodnil svoji žádost o osvobození od soudních poplatků. V prohlášení bylo uvedeno, že je svobodný, jeho způsob bydlení je „*nenájemní, nevlastnické, samostatné nebytové obydlí*“, jako svou výši výdělečných zdanitelných příjmů uvedl „*0*“, k výši nezdanitelných příjmů uvedl „*přes tři tisíce korun měsíčně*“, za důvod, který mu brání ve výdělečné činnosti, označil plnou invaliditu. K výši peněžních závazků uvedl: „*desetitisíce*“, dále ve svém prohlášení uvedl: „*způsobilost zcizovat nenarušená*“. Stěžovatel taktéž sdělil, že je příjemcem příspěvku na živobytí, jeho majetkem je elektronický psací stroj, digitální televizor a jízdní kolo a výdaje vynakládá na stravu, tisk, jízdné, papír, poštovné a DPH.

[6] Městský soud v napadeném usnesení uvedl, že stěžovatel doložil, že jeho majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků. V předchozích řízeních před městským soudem byl opakovaně osvobozován, městský soud má však nyní za to, že existují jiné důvody, pro které by osvobozen být neměl. Stěžovatel totiž zneužívá osvobození od soudních poplatků a jeho dříve úspěšné žádosti jej povzbuzují v další procesní aktivitě, která nijak nesvědčí ani o snaze dobrat se řešení sporné právní otázky, ani o tom, že by bral v potaz rozhodnutí soudů, jež mu opakovaně z týchž důvodů nevyhověly.

[7] Soud konstatoval, že se jedná o spor vyvolaný skutečností, že soudy doručují stěžovateli písemnosti na jeho přání na adresu „*Poste restante*“, přičemž otázka špatného doručování, používání nesprávných nebo špatně natištěných obálek atd. se vyskytuje v mnoha stěžovatelových podáních k různým soudům i dalším institucím. Tyto spory však nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry, jde o spory vyvolané zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí, u nichž není dán důvod, aby náklady na jejich vedení nesl pravidelně stát. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně soudní spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly, jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně. Městský soud konstatoval, že takovou povahu nyní posuzovaný případ nemá.

[8] Soud proto dospěl k názoru, že v daném případě není na místě přiznat osvobození od soudních poplatků. Zmínil i důvod odklonu od dřívějších usnesení městského soudu, jimiž bylo stěžovateli osvobození od soudních poplatků přiznáváno, a to stoupající počet sporů iniciovaných stěžovatelem a jejich samoučelný charakter, a vůbec samotný postup stěžovatele v těchto věcech sledující neustálé zpochybňování i jen dílčích úkonů správního orgánu či soudu.

pokračování

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[9] Stěžovatel napadl uvedené usnesení městského soudu podáním, kterým se domáhá jeho zrušení. Svě nesouhlasné stanovisko s výše předestřeny závěry městského soudu podpořil nejen zcela obecnými, zčásti nesrozumitelnými, ale také konkrétními námitkami vůči způsobu, jakým městský soud rozhodl o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, v němž spatřuje znaky libovůle. Stěžovatel v kasační stížnosti nepodřadil své námitky zákonným kasačním důvodům ve smyslu § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), z textu podání je nicméně patrné, že namítá nezákonnost usnesení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[10] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení důvodnosti kasační stížnosti

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, důvody kasační stížnosti odpovídají důvodům podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zkoumal při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[12] Nejvyšší správní soud jen krátce zmiňuje, že netrval na zaplacení soudního poplatku a povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Trvání na těchto požadavcích by totiž značilo jen řetězení téhož problému, jelikož předmětem přezkumu je usnesení městského soudu, jímž nebylo přiznáno osvobození od soudního poplatku. K danému srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77 (všechna zde citovaná rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

[13] Zdejší soud se plně ztotožnil se závěrem a odůvodněním městského soudu, ze kterého plyne, že povaha sporu vedeného před městským soudem nese znaky svévolného vedení „sporu pro spor“. Z tohoto důvodu je přitom v případě, že je takový postup okolnostmi konkrétní věci řádně odůvodněn, důvodné nepřiznat osvobození od soudních poplatků.

[14] Při dané úvaze lze vyjít ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 204/2009, podle kterého „v této souvislosti je třeba vzít v úvahu účel právní úpravy soudních poplatků, od něž se odvíjejí i způsoby určení jeho výše v jednotlivých případech. Obecně uznávaným účelem (funkcí) soudních poplatků je zabezpečit zčásti úhradu nákladů, které vznikají státu výkonem soudnictví (fiskální funkce), omezovat podávání některých neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů na zahájení soudních řízení (regulační funkce) a působit na to, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti (motivační funkce) – srov. např. důvodovou zprávu k zákonu č. 549/1991 Sb. nebo náleží Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08“. S ohledem na tyto jednotlivé funkce soudních poplatků dochází zdejší soud k závěru, že je důležité nejen chránit zájmy účastníka řízení, který se domáhá svých práv soudní cestou, ale zároveň zajistit, aby si účastník řádně uvědomoval důležitost předmětného řízení a byl si zřetelně vědom okolností, které jeho řízení doprovázejí. Proto při posuzování osvobození od soudních poplatků soud musí kromě majetkové situace žadatele posoudit i procesní postup, jakým účastník dané řízení vede (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2012, č. j. 2 As 113/2012 – 12).

[15] Jak již zdejší soud konstatoval např. v rozsudku ze dne 28. 6. 2013, č. j. 5 As 43/2013 - 11, zneužívání dobrodiní osvobození od soudních poplatků je nepochybně důvodem způsobilým legitimizovat odklon od dosavadní rozhodovací praxe. Má-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, jak již bylo naznačeno, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu. Usnesení, kterým soud nevyhoví žádosti o osvobození od soudních poplatků v případě evidentního zneužívání práva na přístup k soudu, nemůže být s posledně jmenovaným právem účastníka řízení v rozporu (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91). Stěžovatel se tedy mýlí, pokud tvrdí, že odeprít osvobození od soudních poplatků lze jen z důvodu zjevné neúspěšnosti žaloby.

[16] Městský soud při závěru o šikanózním výkonu práva zhodnotil velký počet sporů, které stěžovatel vede, což by samo o sobě ještě nemohlo odůvodnit neosvobození od soudního poplatku, a dále rozebral postup stěžovatele v dané věci a také podobnost takového postupu v dalších stěžovatelových sporech, která svědčí o tom, že při svých procesních krocích je stěžovatel veden spíše snahou vést spor pro spor.

[17] Nejvyšší správní soud dále poznamenává, že městský soud řádně zdůvodnil, proč šikanózní výkon práva ze strany stěžovatele odůvodnil odklon od rozhodovací praxe městského soudu, kdy bylo stěžovateli osvobození od soudních poplatků přiznáno. Odůvodnění městského soudu bylo náležitě věcně i argumentačně podloženo, za takových podmínek bylo přitom možno odklon od minulé rozhodovací praxe na úrovni krajských soudů aprobovat.

[18] Pokud jde o námitku stěžovatele, že ho soud nepoučil správně o opravném prostředku, když kasační stížnost není proti dočasnému rozhodnutí přípustná, Nejvyšší správní soud uvádí, že pokud jde o rozhodnutí, kterým se zamítá žádost o osvobození od soudních poplatků, nejedná se z povahy věci o rozhodnutí dočasné a neuplatní se tedy § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s., na něž stěžovatel patrně odkazuje. V případě nepřípustnosti kasační stížnosti proti „dočasnému“ rozhodnutí se musí jednat o rozhodnutí časově omezená, která nejsou-li zrušena soudem samým, zanikají z moci zákona (typickým příkladem je rozhodnutí o odkladném účinku). Poučení soudu je z uvedených důvodů dle současné judikatury Nejvyššího správního soudu v pořádku. Stěžovatel se jím přes domněnku jeho nesprávnosti řídil, což odporuje jeho postoji v této věci.

[19] K dalším tvrzením uplatněným stěžovatelem v kasační stížnosti zdejší soud konstatuje, že šlo dílem o nekonkrétní tvrzení, z nichž nebylo možno identifikovat stěžovatelovy projednatelné námitky proti napadenému usnesení městského soudu či o tvrzení zmatená, vzájemně si odporující, dílem šlo o vyjádření stěžovatelových názorů k postupu soudu či povinnostem účastníků bez užší vazby k předmětu nynějšího řízení před zdejším soudem a dílem o námitky směřující do věcného posouzení, které jsou předčasné.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl

pokračování

bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[21] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterých nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. dubna 2014

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu